

Op zaterdag 27 maart jl. vond de jaarvergadering van de VGN plaats. In Kleio 1, januari/februari 2004, kon u de bijbehorende jaarstukken lezen. Veel van de informatie in deze aflevering van VGNatuurlijk is afkomstig uit de jaarrede van de voorzitter en/of kwam tijdens de jaarvergadering aan de orde.

Jaarvergadering en vereniging

36 van de ruim 2000 leden van de VGN kwamen voor de jaarvergadering naar het gemeentehuis van het Noord-Hollandse Laren.

Na de jaarvergadering en een aansluitende lunch wandelden we onder deskundig leiding door de oude kern van het mooie, voormalige kunstenaarsdorp Laren. Vervolgens maakten we kennis met de geschiedenis en de collectie van het Singer Museum.

De deelnemers waren vol lof over dit prettige en informatieve middagprogramma. De VGN dankt Elbert Roest, burgemeester van Laren en oud-geschiedenisdocent, voor de geboden gastvrijheid en voor het organiseren van het middagprogramma.

Het geplande debat tussen drie burgemeesters, oud-geschiedenisdocenten, over de gekozen burgemeester was vanwege de geringe aanmelding geschrapt.

Deze 45^e jaarvergadering is de laatste geweest. Met spijt constateren we dat we, ondanks aantrekkelijke programma's, er niet in slagen meer leden op zaterdag te 'mobiliseren'.

Een alternatief hebben we nog niet. VGN leden komen in grote aantallen naar VGN didactiekdagen, nascholingsdagen van lerarenopleidingen en eindexamenbesprekingen. Moeten we een jaarvergadering aan een van deze gebeurtenissen koppelen? Of zoekt u op een andere wijze met ons contact? U verwacht immers van de VGN dat de vereniging opkomt voor de belangen van het geschiedenisonderwijs en dus ook voor uw belangen. We moeten dan wel van u weten wat u vraagt of wenst.

Benadert u ons voortaan via de website, e-mail, telefoon of brief? (Zie: 'De VGN op de helling', in *Kleio 1* van dit jaar.)

Meer actieve leden gezocht

De vereniging kent op het moment circa vijftig actieve leden in verschillende commissies, in de Kleioredactie en op enkele bijzondere posten. Dit aantal is te klein om goed in te kunnen spelen op verwachte ontwikkelingen rond de herziening van de basisvorming, de bijstelling van de Tweede Fase examenprogramma's, de eerste evaluatie van het VMBO, het opleiden van aan-

staande docenten op school, en de mogelijk nieuwe vormen voor het centraal examen geschiedenis havo en vwo.

We zoeken leden die bereid zijn mee te werken aan projecten ten bate van het geschiedenisonderwijs voor VMBO 1-2 en voor Havo/Vwo 1-2. Deze projecten moeten concreet zijn en zowel in omvang als in tijd zijn afgebakend.

We zoeken ook nieuwe leden voor de bestaande commissies, een aantal 'zittende leden' heeft aangegeven te willen stoppen. Verder zoeken we een opvolger voor onze penningmeester Johan Raven (per 27-03-2005).

U bent meer dan welkom. Op onze website www.vgnkleio.nl of via de e-mail info@vgnkleio.nl kunt u uw voorkeur voor een bepaalde groep of commissie aangeven.

Het vak geschiedenis en de onderwijspolitiek

Vorig jaar gaven we aan meer tijd aan de vereniging te willen besteden en naar verhouding minder tijd aan de lobby voor de positie van het vak geschiedenis. Het eerste maken we waar. Het tweede niet, integendeel. Op de website en in *Kleio* informeerden we u over onze acties richting Tweede Kamer en ministerie.

We hebben te maken met een overheid die zegt te willen decentraliseren en scholen veel vrijheid wil geven. Maar ook met een overheid die nog wil 'regelen', binnen enkele maanden met tegenstrijdige voorstellen voor de tweede fase komt, en nog al eens reageert op de 'waan van de dag', op losse uitspraken over wat het (geschiedenis)onderwijs allemaal zou moeten doen.

In deze spagaat is het vak geschiedenis klem komen te zitten. Al meer dan twee jaar beschikt de overheid over een doordacht plan voor historische vorming in de komende decennia, de voorstellen van de commissie-De Rooy. De invoering vraagt

Tijdens de ALV werden drie nieuwe bestuursleden benoemd. Zittend op de eerste rij van links naar rechts: Maud Knook, Noud Theunissen en Wim Duyff.

van de overheid een duidelijke keuze en een zekere mate sturing. We vroegen herhaaldelijk om vervolgstappen. De overheid zwijgt.

Bij een aantal onderwijsspecialisten in de Tweede Kamer fracties vonden we gehoor voor onze wensen en klachten. Onze argumenten voor geschiedenis als verplicht vak in de maatschappijprofielen in de bovenbouw namen ze over en droegen ze uit in het overleg met de minister. De minister ging niet op de argumenten in, maar kwam tweemaal met een ander plan, steeds met een nieuwe dreiging voor het vak geschiedenis. Zo werd in het laatste plan zonder een duidelijke verzoek van de Tweede Kamer op eens het vak M&O als derde verplicht profielvak in het profiel Economie en Maatschappij opgevoerd.

Op onze website vindt u een link naar het definitieve voorstel voor de bijstelling profielen Tweede Fase per augustus 2007. Blij zijn we met de uitbreiding van het aantal studielasturen voor het vak en met de status van geschiedenis als verplicht profielvak in CM. Tevreden zijn we over het resultaat van onze actie tegen M&O als derde verplicht profielvak. Teleurgesteld zijn we over het uitblijven van de erkenning van geschiedenis als verplicht profielvak in EM. Tot onze spijt weten we na twee jaar nog niet of het voor het combivak (ma/gs) ontwikkelde programma ook inderdaad het programma voor maatschappijleer in het gemeenschappelijk deel wordt.

Staan we er nu slecht voor? Laten we dat onszelf niet wijsmaken. De tijd van de vakkenpakketten ligt nog niet ver achter ons. Vele geschiedenisdocenten weten nog dat goed geschiedenisonderwijs in de onderbouw de keuze voor het vak in de bovenbouw in een sterke mate bepaalde.

Leden van het forum dat de VMBO-studiedag afsloot. V.l.n.r. VGN-voorzitter Peter Wester, Huub Kurstjens (Citogroep) en Arie Wilschut (IVGD).

Op de foto's rechtsboven Jan de Vries in gesprek met deelnemers en daarnaast de organisatoren van de Commissie VMBO en de Kleio-redactie.

De basisvorming

Stond de onderwijspolitiek in 2003 in het teken van de herformulering van de profielen bovenbouw havo en vwo, zo zal in 2004-2005 de herziening van de basisvorming veel aandacht vragen.

De voorstellen van Taakgroep Basisvorming en de reactie van de VGN erop zijn naar wij aannemen bij u in grote lijnen bekend. Zo niet, raadpleeg dan onze website.

We hebben grote moeite met de manier waarop de nieuwe kerndoelen geformuleerd en geordend zijn binnen het leergebied Mens en Maatschappij. De nieuwe kerndoelen bieden weinig garantie voor een doordachte historische vorming conform de voorstellen van de commissie-De Rooy. We stellen een bescheiden aanpassing van de kerndoelen voor. Op ons voorstel ontvingen we tot nu toe geen reactie.

Zorgen maken we ons over de ontwikkelingen rond het begrip leergebied. Een leergebied was aanvankelijk niet meer dan een ordeningsstructuur waarbinnen de kerndoelen van verwante vakken (in het leergebied Mens en Maatschappij de vakken aardrijkskunde en geschiedenis) een plaats krijgen. De Taakgroep is, tegen haar opdracht in, ermee aan de haal gegaan, gevolgd door onderwijsmanagers en leden van onderwijsverzorgingsinstellingen. Ze gaan uit van een opheffing van de vakkenstructuur, met name op het VMBO. Ze verwachten dat docenten zonder al te

veel moeite deze draai zullen maken en gelijktijdig het benodigde leer materiaal zullen ontwikkelen.

Lerarenopleidingen geven aan met een opleiding voor het leergebied Mens en Maatschappij te willen beginnen. De vereniging van maatschappijleraren NVLM acht haar leden bekwaam voor lesgeven in dit leergebied.

De VGN keert zich tegen deze ontwikkelingen en zal haar bezwaren ook in de contacten met politici uitdragen.

We zijn voorstander van het handhaven van de vakkenstructuur gekoppeld aan periodegebonden samenwerkingsprojecten tussen geschiedenis en andere vakken die de historische vorming van leerlingen ten goede komen. De mate van samenwerking kan geleidelijk worden uitgebreid en per schoolsoort en school verschillen. De projecten bieden mogelijkheden voor het geleidelijk wennen aan de gewenste nieuwe leervormen.

We luisteren aandachtig naar onze vakgenoten op het VMBO die voor de beroepsgerichte leerlingen veel voordelen zien in een geleidelijke groei naar doordachte en goed uitgewerkte leergebieden waarbinnen plaats is voor een verantwoorde historische vorming. We steunen ook de VMBO docenten die voor de TGL leerling meer voordelen ziet in het (grooten)deels handhaven van de vakkenstructuur.

Veel moeite hebben we met schoolleiders die leergebieden gebruiken om te kunnen bezuinigen op het aantal lessen voor aardrijkskunde en geschiedenis. We hopen geschiedenisdocenten argumenten en instrumenten te bieden om zich met succes tegen deze ontwikkeling te kunnen keren.

De nieuwe kerndoelen bieden te weinig houvast voor de ontwikkeling van concrete programma's. Volgens de gedachte van de taakgroep en van het ministerie is het aan de scholen deze kerndoelen nader uit te werken. Schoolleiders zijn onderling verdeeld over de vraag of scholen over de gewenste ervaring en spankracht beschikken. In gesprekken met schoolleiders en docenten wordt de roep om ondersteuning door vakinhoudelijke verenigingen sterker.

Voor het vak geschiedenis verricht het Instituut voor Geschiedenisdidactiek met haar adviesraad, het voormalige platform van vakdidactici, al voorwerk. Zij koppelen de nieuwe kerndoelen aan elementen uit de voorstellen van commissie-De Rooy. De VGN hoopt dat het eindproduct het onderwerp zal zijn van een raadpleging van geschiedenisdocenten werkzaam in de basisvorming.

De weg naar een goede uitwerking zal lang en lastig zijn en kent verschillende valkuilen. We noemen er een aantal:

De minister legt de nadruk op de keuzevrijheid van scholen. Bied een doordachte uitwerking waarin scholen zich kunnen vinden en waarbinnen docenten ook een keuzevrijheid behouden.

Een consistente uitwerking van de

voorstellen van De Rooy is wenselijk, maar laten we ons beperken bij het maken van keuzes. Een overlappend programma zorgt net als de huidige kerndoelen voor een negatieve beeldvorming rond het vak geschiedenis.

Laat docenten meedenken, schrijf niet voor. Luister goed naar docenten die de beoogde programma's de komende 10-20 jaar moeten uitvoeren. Luister goed naar de uiteenlopende wensen van docenten in verschillende schoolsoorten.

Vermijd het theezakjesmodel havo-VMBO. Het VMBO heeft recht op eigen programma's voor een door-dachte historische vorming. Een uitwerking op twee niveaus (beroepsgericht en TGL) is meer dan wenselijk. Gooi ook de havo- en de vwo-leerlingen niet op één hoop.

Het VMBO

Het VMBO staat ook het komende jaar centraal in de activiteiten van de VGN.

Op donderdag 8 april vond de eerste VMBO-studiedag plaats. Er was veel belangstelling voor: de VGN-commissie VMBO, die het allemaal organiseerde, ontving meer dan 100 aanmeldingen. Het dagprogramma met uiteenlopende, praktijkgerichte workshops en een afsluitend forum, beviel de aanwezigen goed. In *Kleio*, maar zeker ook in de *VMBO Nieuwsbrief* waarop u zich via onze site kunt abonneren, en op de VGN-website zal zeker nog op deze dag worden teruggekomen.

In de pauze konden deelnemers terecht bij de VGN/Kleio stand. Maar een kleine helft van de aanwezigen was VGN-lid. Het is nu zaak om in de toekomst ook die anderen meer bij de vereniging te betrekken

dan alleen incidenteel via een studiedag. Voor ons als bestuurders, drie van ons waren tijdens de studiedag of een deel daarvan aanwezig, was het een mooie gelegenheid om veel collega's te spreken. Ook inspiratie om vast te houden aan ons activiteitenbeleid met betrekking op het VMBO.

'Kom op voor je vak'

In de media staat het geschiedenisonderwijs regelmatig in de schijnwerpers, en vaak niet gunstig. Zo krijgt het geschiedenisonderwijs in discussies over incidenten rond 4/5 mei of over de wenselijkheid van een nationaal geschiedismuseum er flink van langs. Tv goeroes als Maarten van Rossem mogen ter gelegenheid van de Nationale Geschiedenisquiz ongestoord hun frustraties over tekorten aan historische kennis op het geschiedenisonderwijs afreageren.

Het aantal geschiedenisdocenten dat op de vaak ongenueanceerde uitspraken reageert, is opvallend klein. Ingezonden brieven nemen we nauwelijks waar. Waarom reageren we niet massaal? Waarom laten we niet zien dat we veel meer bereiken dan een spraakmakende elite in de samenleving denkt?

Voor actuele discussies rond een onderwerp waarbij de historische vorming van jonge mensen weer ter discussie staat bieden we u op onze website een reactiepagina. Uw reacties willen we verwerken tot ingezonden brieven/e-mails bestemd voor de media. Doet u mee?

Namens het VGN bestuur

Peter Wester